

БОРА-ТАЙГАЧЫЛАР МУРНАП ТУРАР

Аныктар зөөлөрү. Кежөөлүктөй апарган. Тараа чүдүргөн машина шаңда ооналай төккөн тараа чанына көп доктап турган. Оон база бирээ келген. Ушкү машина каалга асыыга медээни берипкен.

Ол-да доран, хөгүгү чүтээ-соотту оолдар, кыстар баштайгы машина кырылгыч үнө халыккаш, тараанын кашпагайы-биле өкпү бадыргаш, оон соонда «өскө» берилген. Оларнын ажылын көрүп турарлар. Шынап-ла, чангыс шүптүү дөш, шүптүү чангыс дөш бир-демин илден; машиналарын шаңга үр саалдуулай кырында тараанын дүргөн дүжүр, арылгычтарын база-ла ажыл чок тургустас, күүрөгө тараа саарын дүргөдөр. Оларнын со-рулазы мынд.

Оон-моон машиналарын көрүп тура када үзүктөй бөр арында, демки аныктар «ОВ-1» деп сунуш-ка-биле тарааны арылгап, курдап киритпелер.

Ол арында шаң өргөлөткөн скелдан үнү келеш айтырды: — Бора-Тайга аныктары, кежөөгө чедир чеше тоина курган тараа дүжаар силер?

— 2 машина штинден ажар боор... Харын бо сунушка орта дөшөй тур, оон банка оон-даа хөй болур ийк—деп, «ОВ-1»-ни соли-до-биле чаап, ажылдап көрүп турган Дүктү-оол Сарылар өрүнүн мурунда халыккай дүрүн шаңды.

Оон мыңаар харындаан канча-даа шынгап, Бө тей шаңда ажылдын организатор тараа-биле со-во-хоз дирекцияны кошкак сагыш салып турар. Тараа курдап болган орта-таар машиналарын ажылдаарын кым-да өй-шаңда хынап көрбөс, харын оларнын чөгүм өзүм кым болуру тодарай билдирмес: совохоз улауу: «Ол машиналар бистен эвес, Чалаанын тараа белеткеп контора-зын» — дээр, а тараа белеткеп конторанын айтырарга: «Бистен өт-сөвики чүте мынар чоруй баар боор» — деп, доомча чок хары-лаар, Техника, чепек бүтүрү өкпү өзгөй болуу журайт! Тараа шыг-жаар сарайын чартык кезин брест-биле шыпаанын чартык кезинде сүт кургап тарааны өтүрүп турар, оон харазы-биле арылгыч-лар өздөн хөй тарааны ийи ка-тап курдап жура таварышкан.

Аныктар зөөлөрү тараа ажаап алышканын өгөздөн бөр бо-луну салбырнын күүрөгө дүжаар — 350 тонна тараанын арыл-гап, сорттал, курдап арылгыч-лар өздөн хөй тарааны ийи ка-тап курдап жура таварышкан.

Аныктар зөөлөрү тараа ажаап алышканын өгөздөн бөр бо-луну салбырнын күүрөгө дүжаар — 350 тонна тараанын арыл-гап, сорттал, курдап арылгыч-лар өздөн хөй тарааны ийи ка-тап курдап жура таварышкан.

Сайгарылга баазында

Кызыл сайгарылга баазынын ажылдакчылары областын колхоздарынан, совхозтарынан кирип турар тараалары саалдага чокка хүзөп алды дөш күненин штинин ажылдап турар. Тараанын машинадан дүжүр, курдап бригадалар баа-зада бар.

Мастер Анна Григорьевна Шего-нинага удуурач тараа курдап 10 дугаар бригада бааза бригадаларын штинден муракчы болуп ту-рар. Ады кижиден тургустулган ук

олар совохозтун өскө салбырларын-дан келген тарааларын база-ла хү-лөп ап, арылгап, сорттал, курдап, ажыл норманын бүдүн чартык, ийи чедир күүсөдү турарар.

Ховуа «оттар. Хүн чаа-ла ажыл бар чыдырда Бора-Тайга салбыр-нын хол тараалан ховуа — Тей-Алаанга үнүштүс.

Имиртиней көрү-биле комбайн-нарнын оттары чангыс үткө — шаңче шүжүп чоруп турду. «СК-3» комбайннын башбарыкчылары Кысымак Ондар биле Шугуу Дон-гак динияктерде кызыл-тасты чаа-ла кестирип доозуп турда чедер бербис. Олар иелээ га бүртүндөн ортума-биле 13 центнер дүжүттү ажаап ап келгенер. Өскө бир ком-байнер Ондар Отур-оолдун агрега-ды Даг-Ужунда кестирип чоруп тур-ган, 12 чыл иштинде трактор, ком-байн башбарын келген дүжүдүгүн механавтор бо чылдын дүжүт ажаап алышканында сула, арбай, кызыл-тас кестирип турган, тарааны чидарып чокка ажаап ап, бөдүнүн агрегатында техниканын үрелер болган ажыл чок анаа турар чо-руун битчи-даа болдурбан. Тайга өдө чөр болган мында тарыла шү-дү калбак дески эвес, а дөшөк-дөшөк: 3—4 га болган оон «ру-да, сай-даки, харыган, онгул-тингили ба-за хөй. Мыңала-даа комбайнер Отур-оол черин чыдып тургустун бергенейн. дүн-дүн чок кызымак ажылдап турар.

Тей-Алаанда тей шаңда ийи кым-машинадан тараа дүжүрүп турар. Оларнын бирөөн машинадан дүжө-көз харазын, шаңдагына бичежөк ба-чыкча маннап бар чыда, экинже чугаалады:

— Мен чечени шаап алып, сен машина кырын ажап каг, ам сула сөөртүр бис.

Мыңа кежөөкканын сес шах ажыл, харагылап келген чүтө. Су-ла сөөртүп эчкер дөш ол кыстар Даг-Ужун халтылар. Олар — ком-сомолу Монгуш Бөөсөк биле Мон-гуш Зина болду.

— Болар-даа кончү-ла түрбөс-могавас, уйт-чымы чок урулар-дыр—деп, хову бригадир Шун Ондар оларын мактааш, шаңдан үнүп ора чугаалады:

— Столовакка кире дүжөк. Шаңда ажылдап хүнүзүн улус колхоз төвүчө чаа берген о-л-дур — деп болап чорыныкыш шын эвес болган. Столовакка чамык ажыл-чынар чечинген, өскелери эөлчөк маннап турлар. Тараажыларын хүн-дө үш удаа эки шынарлыг чөм-биле чөмөрип турар.

Столовактын кунузы-биле кожа өрөөлдө чаа агитлистоу аскап. Ин-да хову бригаданын ажылын түн-дөп бичжө. Тус-тус комбайн агре-гатынын, зөөлөрүнүн ажылы канчаар чоруп турарын оон база би-дип ап болур. Тараа арылгычлары Чадар-Кат Ондар, Көк-Уруг Ховалыг,

Орулгалыг болган

Улуг-Хем районун «Х Улуг ху-раа» колхозунун № 1 оgorод брига-дазы бо чылын 11 гектар арбуз олурткан. Кызымаккай ажылдын түнелинде чагай дүжүттү алган.

Ол чагай дүжүттү оgorод брига-данын бригадирини облас Советини депутаты эш Долчаа Тарлаанын удурутулазы-биле 15 кижя ажаап алган. Арбуз ажаалгазында Долчаа Калчан-кыс, Анна Путинцева, Таян Абрех, Хуна Чырмак олар кызы-маккай ажылдап, хүн бүрүнүн нор-мазын бүдүн чартык катап ажыр күүсөдүп турганар.

Кызыл, Шаган-Арыг хоорайлар-нын болган Хову-Асынын чуртта-чы чононуга ол чагай арбузу са-лыгап, колхоз баштайгы саткан арбузунан 600 (чаа акша-биле) рубль орулганы алган.

А. ДАРЫ-СЮРЮН.

Сидитбен Ондар, Сарыг-оол Ондар болган өскелер-даа илешкейлиг ажылдап, хүн норманын бүдүн чар-чактан ажыр күүсөдүп турарлар.

«Сут-Хөл» совохозтун өскө салбыр-ларына болаарга, Бора-Тайга сал-быры күрүнеге тараа саар хүдөөл-төни күүсеткен, ам пландан ажыр саарын үргүчүлөп турар.

А. НУГУУРАК.

Өөредилге чылы организастыг эгелээн

1961—62 чаа өөредилге чы-лын Чадана сумунун 8 чыл школазы организасты-биле эгел-ээн. Өөрөңгө чөгүрү өөреникчи-лер план бугуар бүрүнү-биле каара туттулган. Класстарнын өө-ренир өрөөдери четкир болган өөредилгеге херөгелтинер херек-селдер бүрүн бар. Школа 26 башкы кадрлар-биле шах-норма бугуар хувааттынып, чурттаага бажынкыны-биле четче хандыр-тынган.

Сес чыл школазын чаа про-грамманын бугуар ажылдап, өө-редилге-кижизидилгелиг ажыл-дарын колхозтун мал болган чөп ажылы-биле холбаштырып турар. Школачыларын өөредилге-кижизидилгелиг ажыларын улам со-лун, хандыкшылдыг организасты-гаар дөш кино болган радио аппаратураларын база «комета» деп радиоду садып алган. Ол мышка өскө-даа кижизидилгеге херөгелтинер, өөреникчилерге үлүг соноурдагыч чүддөр бар. Бүрүнчү догу хандырылганын план бугуар хүнүзүн аддынган өөреникчилер интерактив чурт-тал, аш-чөм, иди-хөп-биле ба-гыл эвеш хандырынган.

Школада бо чылын химия-фи-зика болган биологиянын 2 ка-бинеттери херөгелтинер чөгүрү чугула өөредилге херекселери болган көргүзүп материалдары-биле бүрүн хандырынган. Өө-редилге мастер-кабинетинде демир болган мыш кондуларынын беш станоктары бар.

СЭКП-нин Программанын төлөвилелинде улус өөредил-генин талазы-биле согулааларын күүсөдүри бистен мурунуста садынып деп чүвени школазын башкылар коллективин медегер бөлгөш, моон сонгаар канча-дыр ажылдаарын боттарынын хураалына чугаалашкы, өөре-дилге-кижизидилгелиг ажылын чаа планын чөгөздөп тургустан.

Х. ДӨЛЗ.

Сайгарылга баазында

Кызыл сайгарылга баазынын ажылдакчылары областын колхоздарынан, совхозтарынан кирип турар тараалары саалдага чокка хүзөп алды дөш күненин штинин ажылдап турар. Тараанын машинадан дүжүр, курдап бригадалар баа-зада бар.

Мастер Анна Григорьевна Шего-нинага удуурач тараа курдап 10 дугаар бригада бааза бригадаларын штинден муракчы болуп ту-рар. Ады кижиден тургустулган ук

олар совохозтун өскө салбырларын-дан келген тарааларын база-ла хү-лөп ап, арылгап, сорттал, курдап, ажыл норманын бүдүн чартык, ийи чедир күүсөдү турарар.

Ховуа «оттар. Хүн чаа-ла ажыл бар чыдырда Бора-Тайга салбыр-нын хол тараалан ховуа — Тей-Алаанга үнүштүс.

Имиртиней көрү-биле комбайн-нарнын оттары чангыс үткө — шаңче шүжүп чоруп турду. «СК-3» комбайннын башбарыкчылары Кысымак Ондар биле Шугуу Дон-гак динияктерде кызыл-тасты чаа-ла кестирип доозуп турда чедер бербис. Олар иелээ га бүртүндөн ортума-биле 13 центнер дүжүттү ажаап ап келгенер. Өскө бир ком-байнер Ондар Отур-оолдун агрега-ды Даг-Ужунда кестирип чоруп тур-ган, 12 чыл иштинде трактор, ком-байн башбарын келген дүжүдүгүн механавтор бо чылдын дүжүт ажаап алышканында сула, арбай, кызыл-тас кестирип турган, тарааны чидарып чокка ажаап ап, бөдүнүн агрегатында техниканын үрелер болган ажыл чок анаа турар чо-руун битчи-даа болдурбан. Тайга өдө чөр болган мында тарыла шү-дү калбак дески эвес, а дөшөк-дөшөк: 3—4 га болган оон «ру-да, сай-даки, харыган, онгул-тингили ба-за хөй. Мыңала-даа комбайнер Отур-оол черин чыдып тургустун бергенейн. дүн-дүн чок кызымак ажылдап турар.

Тей-Алаанда тей шаңда ийи кым-машинадан тараа дүжүрүп турар. Оларнын бирөөн машинадан дүжө-көз харазын, шаңдагына бичежөк ба-чыкча маннап бар чыда, экинже чугаалады:

— Мен чечени шаап алып, сен машина кырын ажап каг, ам сула сөөртүр бис.

Мыңа кежөөкканын сес шах ажыл, харагылап келген чүтө. Су-ла сөөртүп эчкер дөш ол кыстар Даг-Ужун халтылар. Олар — ком-сомолу Монгуш Бөөсөк биле Мон-гуш Зина болду.

— Болар-даа кончү-ла түрбөс-могавас, уйт-чымы чок урулар-дыр—деп, хову бригадир Шун Ондар оларын мактааш, шаңдан үнүп ора чугаалады:

— Столовакка кире дүжөк. Шаңда ажылдап хүнүзүн улус колхоз төвүчө чаа берген о-л-дур — деп болап чорыныкыш шын эвес болган. Столовакка чамык ажыл-чынар чечинген, өскелери эөлчөк маннап турлар. Тараажыларын хүн-дө үш удаа эки шынарлыг чөм-биле чөмөрип турар.

Столовактын кунузы-биле кожа өрөөлдө чаа агитлистоу аскап. Ин-да хову бригаданын ажылын түн-дөп бичжө. Тус-тус комбайн агре-гатынын, зөөлөрүнүн ажылы канчаар чоруп турарын оон база би-дип ап болур. Тараа арылгычлары Чадар-Кат Ондар, Көк-Уруг Ховалыг,

олар совохозтун өскө салбырларын-дан келген тарааларын база-ла хү-лөп ап, арылгап, сорттал, курдап, ажыл норманын бүдүн чартык, ийи чедир күүсөдү турарар.

Тыванын аар үлетпүрүнү баштайгы «Тыва даг-дугу» комбинат шалкыны темплер-биле тургустунуп турар. Үлетпүр бугурулгелерин, культура албан черлерин, чурталганын чаа тудуларын ам каш-ла чыдар буртунар экинчигей чыткан черлерде тургустунгала.

Чурукта: Комбинатта үлетпүр тудуларынн бир өң кол коллектив — электростанциянын амтуразын тудуштуруп турары.

Фото В. Лутковтуу.

Мурнакчы хойжулар

Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозунун Берт-Даг фермазында ирттерни ортума-биле бирези-ле 50 кг кылдыр семиртп дүжааган.

Хойжу өг-бүлө эрттен чылын немелде төлөвирге эрги акиша-биле 2350 рублди алганар, а бо чы-лын дук алыр планын ажыр күүсөт-кениге чөгүр немелде төлөвирни каа алырлар.

Хойжу Сарыг-оол СЭКП-нин XXII съездинге күш-ажылыч белек кыл-дыр мал кыштагылашыныга белет-келди отыбар 15-те доозарын хү-лөзгөн ажылдап турар.

Д. БИЧЕ-ООЛ.

Саанчылар

Каа-Хем районда «Ленинчи орук» колхоз күрүнеге сүт саар талазы-биле хүлөзгөни 83 хуу күүсеткен. Ол согулганы сентябрда дөдүр күүсөдүри дөш ажыл-иш улам кал-барып турар.

Сүттү саары-оңу бугурунун улам көвүдөдүрүндө чугула хамар-жыр. Бистен колхоз бо чылын 162

күсү күрүдүлгө бир банка оонаш-тыр алган дүз 3,4 кг болган. Хөчүн малчын кышка эки белет-кенип турар. Кыштаанын септеге-нин дооскан болган ам ийи кажааны тудуу өгөлдөн, 12 тонна өкпү шынар-лыг ситени белеткөш тажаалап, кыштаанда ситен кажаанын база туду алган.

В. ШОЙЛАА.

СЭКП-НИН XXII СЪЕЗДИНГЕ КҮШ-АЖЫЛЧЫ БЕЛЕКТЕР

МОСКВА. Москванын «Трехгорная мануфактура» комбинатынын арылгычлары СЭКП-нин XXII съездинге алдар болдулар чарыкча көргөш, күш-ажылыч чаа тилделгени чедип алган. Олар пландан ажыр проду-кцияны бугуар талазы-биле чыда алган хүлөзгөни күүсеткен. Фа-бриканын коллектив чыл өгөзгөндөн бөр камнап алган чиг-өттөн 280 мүн метр өстү немей бугуруп үн-дүргөн.

Мастер В. Панкратовунун башта-ны, коммунист күш-ажылыч эөл-чөз съездин амтыларына чедир онаалаган ажыр 30 мүн метр эки шынарын өстөри бөвөн хү-лөзгөн. Мастер дузалакчызы Н. Ки-рихнин арылгычылар бригаданы, станоктарын ажыл чок күртү ту-рарын кызыртышкан, фабрикалз күш-ажылыч өң белик бугуручү-лүгү чедип алган. Сентябрьнын бир-ги чартыны коллектив дешилге-лиг норманы 108 хуу күүсеткен. Бүгү продукция — бирги чертеги болган. Дээр арылгычлар—комму-нистер В. Фомина, З. Макарова хүн бүртүдө чартык төргү материалды 25—25 метри немей бугуруп ту-рар.

ДНЕПРОПЕТРОВСК. Ийги кезил-денин дүлүктөн турган хүннереде Томковск районун Димитров ат-тыг колхозунун алдарыг механав-тору Степан Никитович Наманын дугайында чагай медегер При-днөпровск дөвүрүлгө диниана ме-диалы келген, СЭКП-нин XXII съез-динге алдар болдурун күш-ажылыч эөлчөкчө көргөш, Наман сентябр 12-де «КК-3» комбайн-биле 22 гектар черин кукурузанын дүжү-дүн ажаап алган болган беш ажыр норманы күүсеткен. Ийгиди белик бугуручүлүгү ажыды обласын чангыс-даа механавтору мыңчага чедир чедип алган келген.

Херсонун комбайн тудуугулары-ның тилделгени чаа машинаын билди-лиг ажылдар болза кайгамчыкты-биле ажылдап болур дөргөниге кө-дө ажыл-агый техниказынын дүжү-лүгүлүгү мастери бугуруп көргөн. Степан Никитович бөдүнүн чедип алган рекордун ажырагыш шитир-лөөн. Мыңаган сентябр 16-да Степан Никитович муруну чүктүг дөргөниге хүн херелди дөш келериниң ырак мурунда-ла комбайнын үча-сы.

Республиканын өң-өң колхозтары болган чүс-чүс бригадалары күш-ажылыч тилделгени дугайын съездинге рапорттар эрге дөш деми-сөжип турар. Дык хөй бригадалар болган зөөлөдөр сентябр оонал-дарын ам безин күүсөдүшкен.

СЭКП-нин XXII съездинге чарыкча көргөш, күш-ажылыч чаа тилделгени чедип алган. Олар пландан ажыр проду-кцияны бугуар талазы-биле чыда алган хүлөзгөни күүсеткен. Фа-бриканын коллектив чыл өгөзгөндөн бөр камнап алган чиг-өттөн 280 мүн метр өстү немей бугуруп үн-дүргөн.

Мастер В. Панкратовунун башта-ны, коммунист күш-ажылыч эөл-чөз съездин амтыларына чедир онаалаган ажыр 30 мүн метр эки шынарын өстөри бөвөн хү-лөзгөн. Мастер дузалакчызы Н. Ки-рихнин арылгычылар бригаданы, станоктарын ажыл чок күртү ту-рарын кызыртышкан, фабрикалз күш-ажылыч өң белик бугуручү-лүгү чедип алган. Сентябрьнын бир-ги чартыны коллектив дешилге-лиг норманы 108 хуу күүсеткен. Бүгү продукция — бирги чертеги болган. Дээр арылгычлар—комму-нистер В. Фомина, З. Макарова хүн бүртүдө чартык төргү материалды 25—25 метри немей бугуруп ту-рар.

ДНЕПРОПЕТРОВСК. Ийги кезил-денин дүлүктөн турган хүннереде Томковск районун Димитров ат-тыг колхозунун алдарыг механав-тору Степан Никитович Наманын дугайында чагай медегер При-днөпровск дөвүрүлгө диниана ме-диалы келген, СЭКП-нин XXII съез-динге алдар болдурун күш-ажылыч эөлчөкчө көргөш, Наман сентябр 12-де «КК-3» комбайн-биле 22 гектар черин кукурузанын дүжү-дүн ажаап алган болган беш ажыр норманы күүсеткен. Ийгиди белик бугуручүлүгү ажыды обласын чангыс-даа механавтору мыңчага чедир чедип алган келген.

Херсонун комбайн тудуугулары-ның тилделгени чаа машинаын билди-лиг ажылдар болза кайгамчыкты-биле ажылдап болур дөргөниге кө-дө ажыл-агый техниказынын дүжү-лүгүлүгү мастери бугуруп көргөн. Степан Никитович бөдүнүн чедип алган рекордун ажырагыш шитир-лөөн. Мыңаган сентябр 16-да Степан Никитович муруну чүктүг дөргөниге хүн херелди дөш келериниң ырак мурунда-ла комбайнын үча-сы.

Республиканын өң-өң колхозтары болган чүс-чүс бригадалары күш-ажылыч тилделгени дугайын съездинге рапорттар эрге дөш деми-сөжип турар. Дык хөй бригадалар болган зөөлөдөр сентябр оонал-дарын ам безин күүсөдүшкен.

СЭКП-нин XXII съездинге чарыкча көргөш, күш-ажылыч чаа тилделгени чедип алган. Олар пландан ажыр проду-кцияны бугуар талазы-биле чыда алган хүлөзгөни күүсеткен. Фа-бриканын коллектив чыл өгөзгөндөн бөр камнап алган чиг-өттөн 280 мүн метр өстү немей бугуруп үн-дүргөн.

Мастер В. Панкратовунун башта-ны, коммунист күш-ажылыч эөл-чөз съездин амтыларына чедир онаалаган ажыр 30 мүн метр эки шынарын өстөри бөвөн хү-лөзгөн. Мастер дузалакчызы Н. Ки-рихнин арылгычылар бригаданы, станоктарын ажыл чок күртү ту-рарын кызыртышкан, фабрикалз күш-ажылыч өң белик бугуручү-лүгү чедип алган. Сентябрьнын бир-ги чартыны коллектив дешилге-лиг норманы 108 хуу күүсеткен. Бүгү продукция — бирги чертеги болган. Дээр арылгычлар—комму-нистер В. Фомина, З. Макарова хүн бүртүдө чартык төргү материалды 25—25 метри немей бугуруп ту-рар.

ДНЕПРОПЕТРОВСК. Ийги кезил-денин дүлүктөн турган хүннереде Томковск районун Димитров ат-тыг колхозунун алдарыг механав-тору Степан Никитович Наманын дугайында чагай медегер При-днөпровск дөвүрүлгө диниана ме-диалы келген, СЭКП-нин XXII съез-динге алдар болдурун күш-ажылыч эөлчөкчө көргөш, Наман сентябр 12-де «КК-3» комбайн-биле 22 гектар черин кукурузанын дүжү-дүн ажаап алган болган беш ажыр норманы күүсеткен. Ийгиди белик бугуручүлүгү ажыды обласын чангыс-даа механавтору мыңчага чедир чедип алган келген.

Херсонун комбайн тудуугулары-ның тилделгени чаа машинаын билди-лиг ажылдар болза кайгамчыкты-биле ажылдап болур дөргөниге кө-дө ажыл-агый техниказынын дүжү-лүгүлүгү мастери бугуруп көргөн. Степан Никитович бөдүнүн чедип алган рекордун ажырагыш шитир-лөөн. Мыңаган сентябр 16-да Степан Никитович муруну чүктүг дөргөниге хүн херелди дөш келериниң ырак мурунда-ла комбайнын үча-сы.

Республиканын өң-өң колхозтары болган чүс-чүс бригадалары күш-ажылыч тилделгени дугайын съездинге рапорттар эрге дөш деми-сөжип турар. Дык хөй бригадалар болган зөөлөдөр сентябр оонал-дарын ам безин күүсөдүшкен.

СЭКП-нин XXII съездинге чарыкча көргөш, күш-ажылыч чаа тилделгени чедип алган. Олар пландан ажыр проду-кцияны бугуар талазы-биле чыда алган хүлөзгөни күүсеткен. Фа-бриканын коллектив чыл өгөзгөндөн бөр камнап алган чиг-өттөн 280 мүн метр өстү немей бугуруп үн-дүргөн.

Мастер В. Панкратовунун башта-ны, коммунист күш-ажылыч эөл-чөз съездин амтыларына чедир онаалаган ажыр 30 мүн метр эки шынарын өстөри бөвөн хү-лөзгөн. Мастер дузалакчызы Н. Ки-рихнин арылгычылар бригаданы, станоктарын ажыл чок күртү ту-рарын кызыртышкан, фабрикалз күш-ажылыч өң белик бугуручү-лүгү чедип алган. Сентябрьнын бир-ги чартыны коллектив дешилге-лиг норманы 108 хуу күүсеткен. Бүгү продукция — бирги чертеги болган. Дээр арылгычлар—комму-нистер В. Фомина, З. Макарова хүн бүртүдө чартык төргү материалды 25—25 метри немей бугуруп ту-рар.

Чаңгыс эптиг, бузулбас өг-бүлө

Мөлчүлдөдөн болган хоозурааш-кыдан, эрге-медел чок чоруктан болган дардалдан хостуг нитилелди тургузар дугайын кижя төрөлгөтө-нин дээр угаанылар хөй чүс чыдар дүрүтүндө күзөп чораян. Мыңаарга социал чөгүт чоруктун тургузууну чөгүтүрүнерин болган оон бугу делегей хемчөөл-биле тилдирерин чыдам чөгүт чүгүлө эртемег коммунизмин чөгөздөмчү-лөрү үндөшкөн. Ажылтын чонпар-нын улуг баштыкчызы Владимир Ильич Ленин, келер үенин делегей-нин дугайында «Тан» деп француз солдунуң корреспондентизинге хары-лап турган, мыңда деп медег-лөө: «Келер үенин делегейи дидир силер бе? Бүдүү билер никии эвөс-тир мен,

КРИТИКА БОЛГАШ БИБЛИОГРАФИЯ

ЧОННУ ЧООН ОРУУ

(„Куш-ажылдын маадыры“ деп тоожу дугайында чамдык бодалдар)

Уагу чагай болушунунарына калбак чурмалдарынын аразына кичиник мезу-хевриин көргүкөөн оуруугар дензигайе бичин ишкаш кылдыр сагындар, улутерлей арак сөлөргө, өгдлн-өгдлн үе берген эмек кара тург-биле кичини кожа тургузуп алган, «мооуу бедергей уагу, дөөзү азарганчы бичин» деп дензиг чүе-биле дөмөй болуу ийик. Мычаарга демги болушунунары кичиник амы-хуула амдыралын дачыштыр, оон болды-биле бодоп, сеткили-биле сеткин көргүскөн таварылгада болушунунары долзуу-биле чырыттынар, сеткил-чүрөктүн ханызында илереттнер боору-биле кады совет кичини чырык мезу-шындаларын, чырык сагыш-сеткилин, күзөл-болдын, тура-соруун улам хандыр көргүзөр арганы бөр. Ол чорук шынык совет амдыралды, бистин ийитиледе кажи брүзүгүн байлак сеткил-чүрөк илеретинге таарыкчалык байдалды тургузар.

Пөрүдүмөр, шоолуг чугаа-соок чок, оон-биле кады эч-өөрү кичилерден тыйып билип алыксап, сундугу чоругу брүдүн тыва херөжөн — Урүле Канданын амдыралы, чурттан олурар байдалы муң-муң тыва араттарынын амдыралы-биле бир дөмөй, оон-биле кады — онза-чагай утка доган, чаа чараш ачкычанын, күш-ажылдын, илдежкэй чоругуну үлөгери болу берген деп түвени Сталинни шыныктын Лэу-реалы С. Тока брүдүн чаа чугаа-амдыра — «Куш-ажылдын маадыры» деп документтик тоожуунда чурт көргүскөн. Коп-Сөөктүн он-чөрби аал воданы шаа черинге, Канданын өг-бүдөинге амы уенин чижелен дензөр эви тывыбас уагу болушунунарынын чачыны чагылаын, кажи амыганда шыгактыгынын эгертирмес чагай күштү, сыныш чок уагу тура-сорууга аягылар аргаларын болурун турары тоожудан илден.

«Куш-ажылдын Маадыры» деп тоожунуң уткаы конуг брүдүн. Эке чүе-чүе тыва уруугар ишкаш амы Урүле четчин оуп келген, ады араттын олгу Салчак Кандан-биле өг-бүлө тудуп, «өрүшкү, тамчык чок, хилинчек, чымжык хэй амдыралды эгелээр; улустун эрге-чачырады тургустуну, байларынын өчүзүн — эг-лөөргө, малын хавырган сөөлдүе Кандан. Урүле ийинин улугуе база мал онаажыр, олар чорук, чедимчел, өөрүшкүчү чаа амдыралын эгелээр; ада-чүрү ССР-де Гилдерин аг-лерини халды келгенде, Урүле, Кандан малын ортузуудан малды, эдинин ортузуудан этти үзүп берип, Маадырды Кызыл Шериге дуалап турар; тыва улустун хэй чүе чыларда күзөл боттанып, Тыва ССР-ге каттышканы үнөндө бугу чон-биле кады Урүле, Кандан база өөрүп, партияга, чазакка четтергенин илерегейлен, чонга аяктыгы куш-ажылга кызымак-шудургу чорутун көргүзүп турарлар; адак сөөлдүе, брүдүн тыва херөжөн, чүе-чүе, муң-мун илерерин, угбаларын бирээзи —

* С. Тока «Куш-ажылдын маадыры», документтик тоожу. «Шын» солун № 199, 203, 213, 216.

Урүле Социалист Күш-ажылдын Маадыры деп чагай атты чедип алган, бугу Сибириниң ведөе ажил-агыиниң мурнакчыларынын аразына барып, көдө ажил-агыини улам көдүрөр талзы-биле күтүне уагу-дуалап айтырыларын шит-ип-лээринге кайрып турар. Бо бугу база Урүле Канданын үе-череги брүдүн араттарынын өрпү келген төөгүзү, тыва улустун төөгүзүнүң кол-кол болушунунары болу-дур.

Урүле Канданын эртен орту, оон амдыралынын эки үлөгери — бугу тыва улустун төөгүзүнүң кол-кол болушунунарынын көргүстүгүн; чонун амдыралында чугула болушунуң брүзүнүң меделер, угаал билип, деткип келгенниң хире-череги-биле Урүленга аажы-чачынын, сеткил-сагышынын чаа-чаа талазы-ның чурту улам байып турар. Анык чоран үзөинде ол дөргө гулак четкен чон чаштыр, шевер, агеңең кердегей ким бооп турар, боздымдык, дорамчылтыгың тура-даа, чүе мытывас, ишкышкыдың өөрүшкүчү шактарында-даа чугаажыр эвес, харым — алаандан өрү Кандан үзөинге белеткенип турган анай ишкаш, хыйырттай араак көрүп тура болза, даразында үелдерде өтүмчандын, улустун эрге-чачырагынын чачырамында «арын чаштып», уагу чугаалаарга киржи берилээр апарган. Чогаалдын маадырынын амдыралында мун бо, сактырга шоолуг эвес-даа болуу дег өскөрилге бола бугу тыва улустун амдыралында, сеткил-сагышында уагу ошнал өскөрүлүшүнүн «көрүчүтүлүшү» чонун бот меделеринге бердөнн, хурүе уагу-дуалап кердегерге киржи турарынын база бир тодарттай херетизи, барымдазы болу-дур.

Тоожунуң кол маадыры Урүле Кандан — социалист Төрөн чуртунун ийитилген кымы, чонун чонун орту-биле шынык базын оар дөргөн автор брүзүрелди көргүскөн. Ол чонун мурунгуа туртуштунуң келген чугула айтырыларын болу-нун хууда херөк кылдыр көрүп турар. Ада-чүрүтүн уагу дайынынын чачырамында Кызыл Шериге дуалаарын алды-хундүтүлдүн херөк кылдыр көрүп, «... чү-даа болза үжөн хоммун чөрбөйтүн, үш алыттын ийизин, а оон халдына 5 чымык улг, 30 эш хол хавы болган 10 шаа таажык хавы чорудар деп бодан мен» деп сөглөр. Төрөн колхозунуң ажил-агыиниң көздүрелерине, Коммунист партиянын көдө ажил-агыини шынык көдүрөр талзы-биле ач чорутууа хөмөгөлөрүн амдыралга боттандырырга шудургу киришкеннин түнели — Социалист күш-ажыл Маадыры деп бедж ат болган.

«Куш-ажылдын маадыры» — документтик тоожу. Документтик чогаалдарын тургузарда, оон маадырлар херек кырында бар дикр жижилер болганда, оларын аз-жы-чачын, сагыш-сеткилин чуртп көргүзөргө уагу бергелер таваржыр апар дөргөн билдингир. Индыг-даа бола С. Тока чогаалынын маадырларын чедимчелги чуртп көргүскөн дие чачтыгы болбас.

Социализм улустарын болгаш чурттары чокшундаштырып турар. Делегейин социалист системаның бугу күрүлдеринин аразында акы-дуумалыкы харылаалар уламна хөгжүп, ажил-чорудулааның бугу-ле талларына оларын дем каттыштырылгасы быжгытып турар. Экономика талзы-биле артык сайзырапай болгаш күштү чурттар экономика талзы-биле арай кошкак чурттарга интернационалды ду-заламчыны көргүзүп турар. Чизэе, Совет Эвилели улус демократиянын чурттарына ният тууу чаа ашла-биле 7,8 миллиард рубльдин кредиттерин болгаш чөшкисинерин тывыскап, оон дузаламчы-биле социализмни чурттарында 750 уагу улутур брүдүрүлгелерин тудуп тургускап болгаш тургузуп турар. Акы-дуумалыкы чурттар Совет Эвилелиде боттарынын эрт чөдө бистин экономикалык хөг-жүдүрине деткиме көргүзүп турар. Бугу талык акы-дуумалыкы кады аякыдаштыдан социалист чурт брүзү-даа, делегейин социалист системаны ийитиле-биле-даа уагул ап турар.

Социалист лагерде экономика харылааларына чаа хевиринин брүт системасы тургустунга, ол а достаамал хөгжүп, быжгып турар. Бүдүрүгенин специализаастары болгаш кооперастары, күш-ажылдын социалист делегей хуваалдазы социализмни артык күштерин долзуу-биле аягыларынга дулап турар. Социалист чурттарына хөгжүдөинин амы үе-чазында оларын брүдүрүлгеча күжөинишкисинерин каттыштырынын чугула хеври бола улус ажил-агыиниң планларын дегне чогадын тургузары болуу. Даштык салгы харылаалары доктаамал быжгып турар. Социалист чурттарынын аразында экономика харылааларын туруп турар хевирлер улам-на хөгжүрү болгаш сайзырапайжыр.

«Социализм делегей системаның экономика ният базаның быжгылары, социалист система-нын бугу улустарынын коммунизмге, орай-даа бол, эрте-даа бол, хары угау шилчиринге материалдык үндөинин тургузары ол системаның иштинин куралдары долу аякы-латтыган тууду-на улам дүгүдээр, ол системаның чурт брүзүгүнүң иштинин куралдары долу-биле мелизастаттынар, күш-ажылдын социалист делегей хуваалдазынын артык күштери эви аякылаттынар болгаш аңза үндөилээс экономика хөгжүлүдүн денелдеринин денештирилгези болуп турар» — деп И. С. Крүдөв чугулаал демделген. Экономик хөгжүлүдүн денелдеринде төөгү талзы-биле туруп келген ылгалдарын чортуу аяк эртеринин сорулгасын шит-ип-лээривашан, бугу делегейин улустарына оларын империализмниң таварыштырып чораны экономика болгаш култура талзы-биле хомуждай чорутуу уузтаарынын коммунист орнун көргүзүп турардык биле».

Изы-бүдү чурттарынын социалист тургузушунуң практикасында үндөилээс, чаа ниятледил тургузарынын болгаш чүе-чүе миллион кижилерин амдыралын чазартырып коллективтик дуржулга мөшөтинген, ниятледил политикалык болгаш экономика организаациянын хевирлерине хей-хей чаа болгаш онзагай чүдүдери кирген. Ол дуржулга — делегейин бугу коммунист шимчөөшкисинин эң үнелик чедимшик. Коллективтик дуржулга өрөңөр болгаш шын аякылар чорук социалист чурт брүзүгүнүң хөгжүдөинин эң чугула негелдиси болу-дур.

ЛЕНИННИ ЧАГЫЛАР-БИЛЕ Делегейин социалист дем каттыштырылганын чачы эви болган кады аякыдаштыгы чурт брүзүгүн дөди национал эрге-ажыктарына дүжүп турар дөргөн ол дем каттыштырылганын улустарынын практикалык-биле бадыкташтыган. Пролетариат интернационалме үндөилээс делегейин социалист системанын чачы эвин быжы-

Шала көргүсүмөр, чугаа-домактан «хосталган» ажил кылмын бодар Урүле болгаш чугаакыр, чазык-чагай, хөрөп орда саалар Кандан бо ийи ирей-кадай болза чангыс үенин кижилер, өрөңгөн чан дөмөйлөшөс-даа болза, сагыш-бодалы, сеткил-чүрү, тура-соруу бир мөздөш, кылзы-даа чонга, коммунист тургузарынын херөңгө шынык бараан болуу, колхозтуң дандырган өчүзүн бедж карысалгалык каалапай чорудур кижилер кылдыр көргүстүгүн.

Тоожунун чурмал кезеңден аңгыда тоожудак кезең беда чедимчелги бижитинген. Ол бола тыва улустун аас-кежиктиң амдыралын шынык демделген, экономика болгаш култура хөгжүдөини үнелен, түнени көргүзүп турар оуруугарын. «Октябрьдин Социалист Уагу революциянын азында тывалар дөстүрг өргөн эдилеп, амдырал байдалы чыл эртен тууду-на улам септи турарынын дөдө — Кандан-арын өг-бүдөинин хөгжүп келгенден илден». «Кылжак Дөргөн Ийи башкыны номмалы, бугу Советтин тараачыларынын ишп каан чонун оору» дөргөн болгаш эке-даа оуруугар тыва улустун амдыралында кол болушунунарынын амы уагу уткаын сөглөп турар. Тоожудан ач көргө, колхозтун маадырларын Урүле, Лосантал ишкаш кижилер чонун маадырлар болу-дур.

Чогаалы С. Токаның чаа чогаалы — «Куш-ажылдын маадыры» тоожуу ниятти-биле чедимшикниң бижитинген, үениң айтырыларын партияга эсү-биле угап билерине дуалап, арат массаларга амы үенин уагу-укааны, ниятледилге бараан брүдүрүн күш-ажылдын уагу чагайын тайылбырлап турар. С. Тока аянды чамдык ийи-чачыны четпес чүдүлөр туржак, ул тоожу чонга билдингир, брүдүн ыл-биле бижитинген, СЭКП-ниң ХХII съездинге уагуштур шудургу аякылап турар тыва чогаалчыларынын ол уагу болушунга бедек брүдүрүн чогаалдарынын аразына болууң төлөптөг орнун ээлеп шылаар.

Ажык чонларын коммунист кижизилдигинин херөңгө четен сөстүн дөштөг кужуу бараалгадыры, бо хунун амдыралынын чидил айтырыларын шын шитип-лери көрүтүп, чаа кичиник мезу-шындаларын дөдөрлөп бадыктаарынын талзы-биле Коммунист партияга, Совет чазакка дуалаары, чонун экономика болгаш култура амдыралында демилгелги чаа чүвениң амы уткаын илередири — совет чогаалын брүзүгүнүң хундүлү сорулгасын иңдик болгай. Амы үнөндө, кажан Совет Эвилелинин Коммунист партия брүдүнүң чаа Программанын төлөвиленин чарлапкан турда, кажан совет кижилерин эчис сорулгалары кажантымын-дан-даа артык тодар келгенде, кичини дайычте, үргөдөч эвес, а тургузушкунга, депшилгече, чагай херектерге кыгырып турар коммунизмниң идеяларын сеткил-чүрөвистик бугу кужу-биле алдар-жыдар хүлөдөгөилги бис.

А. ДАРЖАА.

Солун лекция

Областын өскөк түбөрүдө эмне-гезинин аарыг кижилер чытырып эмлөр черинге, эш Чүдүмүнүң кылган лекциязы дынакчыларын кич-чөңгөйин хаара туткан. Совет күрүвениң дензиг даштык политиказынын делегейде эи-не чөптүг болгаш шынык херекке уагу төлөдө-зин лектор брүзүрүшү, америк империалистерин, оларын чалганыга алчакчалык белеткенип турарын тодаргайлап чугаалаан.

Делегейин амы байдалы лектор допчулап айтыпкан, Совет чазактын аңза холбаштыр ап чорудуу турар көмөгөлөрүн демделген.

С. ИДАМ.

ДОПЧУ МЕДЭЭЛЕР

Уагу-Хем районунуң Белекел конторазынын белекелчизин эш Матпаа чурттакчы чондан алгычкы, дук болгаш оон-даа өске чүдүлдерин садып амы талзы-биле кызымак аякылаан. Барык-ла июль айга чедир уагу, биче алгы-кешти — 450-ни садып амы турган 938-ти ол садып алган. Бо белекелчи 325 кг тызана дүктү чыган болгаш ову чүдөсү чоругуу оолаалдыны 150 хуу күтүскен, дүктү 1 тоннамы садып амы турган — 1 тонна 406 килограммын садып алган.

* * * «Найрал» совхозтун девискэри-нас Х. Шойлаак-оор ирей Терезин ховузуулаан 450 өргөн, Аймырды болгаш Ак-Хем ховуларында чеден үш харамы Х. Ойду 600 өргөн, Шанчман Т. Чамзырны 350 өргөн өдүргөш сатканыр.

Д. АРАКЧАА.

Депшилгели америка У. Фостерден чарлып турар

НЬЮ-ЙОРК. (СНТА). Америка ажилчын аңгынын баштыкчымы, АКП-тиң Коммунист партиязын хундүлүг даргазы Уильям У. Фостерин мөчөинге таварыш септир септир 18-те Карнеги Холда хажымыдагы митингине болган. Боттарынын башкычыга, өңүдүгө, Американын бугу ажилчын чонларын эргелери дөш мөга-шылга чок демселечиге сөөлүг Эулаалды кылдыр дөш, АКП-тиң компартиянын ийи муң амык төлөдөгөилги чурттуң бугу-ле булунарында четкилик келгенер.

Безежиктин 8 шапта АКП-тиң Коммунист партиязынын улуттукчулары болгаш компартиянын чидил организаацияларын төлөдөгөилги чарга бажында чокта чаа хосталып үнени Герри Уинстон олар база турган. Залда киржикчилерин аразына Уильям Фостерин ууру болгаш төрдери база бар турган. Хажымад хөгжүмүнүң алгаары кударанчы кылдыр чачылаанын турган. В. Дэвис микрофона чедип келген У. Фостерге турсакса кылдыр туруп Эулааларына салаалдан. Шупту кижилер туруп келген, зал ишти хажымыдагы мржым апарган.

Уильям Фостерин мөчөни америк болгаш делегейин ажилчын шимчөөшкисинге эи-не хажымыдагы чидилтерин бирөөзи болган деп, хажымыдагы митингине аяктышкан. В. Дэвис чугаалаан. Фостер брүдүнүң бугу амдыралында ажилчын аңгынын херөңгө, бажын ажилчын аңгынын херөңгө деп чүе билбес монополияларын кажи болган америк улустун хэй нурунун амыралыч эрге-ажыктарына берилген чоран. Ол бапталымны көр хөк чоран болгаш капиталдык-биле демселечиге брүдүни соруу кирип чоран. Тай-бындын, демократиянын болгаш социализмниң дайынаарынын аттары үттүдүрүп каар, а Фостерин амы, оон ажилчын мөңгө-биле чурттал деп, В. Дэвис медөлдөп.

Оон соонда АКП-тиң компартиязын чингине секретары Гас Холдас өс берген. Фостерин мөчөни Коммунист партияга, америк ажилчын аңгыга, делегейин ажилчын болгаш коммунист шимчөөшкисинге аар-берге чидир-дир деп ол чугаалаан.

Коммунист партияларын, чазактарын болгаш профсоюздарын улуттукчулары — коммунистер болгаш коммунист эвес кижилер — тайбын болгаш колониалдык тергилден хосталга дөш демселечилер, ителгелителер болгаш уран чүдүл кижилери бистин эви мвах ажыгысе Эулаал кылмы, тустарын мөгейтин турарлар, чүте дөргө Фостер чүрөөн ханымыдан америк хамаатны чоран, Эулаал-ла интернационалист турган. Ол бола оон уагу ачы-харымаанын бугу-нйитинин үнелеп көрүп турары ол-дур. Ол бола кайгамчыкты төлөдөгөилги Фостер болуп турган Америкага — өске Америкага, чону тайбычте болгаш акы-дуумалыкы чорукче чүтүп турар демократтык Америкага база-ла Эулаал-дыр.

Шыштыр талзы-биле бугу ажилчын аңгынын чурттарда илдекейлиг болгаш хэй талык ажил калбарган. Төлөвиледи содунара, жур-валдарда парлан азы социализмниң бугу чурттарында тусай номнар кылдыр үндүргөн. Чехословакиянын фабрикаларында болгаш заводтарында, албан черлеринде болгаш өмдөрлеринде, тулааларында болгаш шакталарында ол документи хамараштыр лекцияларын, илет-келдерин, беседаларын чорудуп турар. Польшаның улутур брүдүрүлгелеринде пропаганда пунктуларын организаастан, партия ажилчылдарына семинары чорудуп турар. Документини Болгарияда партия активини хурааларында болгаш партия эге организаацияларында чугаалап турар. Венгриянын, ГДР-нин, Румыниянын болгаш акы-дуумалыкы өске-даа чурттарынын хэй муң ажилчынлары СЭКП-ниң ХХII съездинге алдыр брүдүрүн күш-ажычте ээлчеге кирген.

Социализмниң бугу делегей хөгжүдөиниң догунашкыны болгаш бадыкташкыны амы үенин төөгүлү чорудулаанын кол уткамы болуп турар. Делегейин социалист системаның амы үенин шимчөдүкчиги уагу күжү апарган. Тайбын-биле, демократиянын болгаш социализмниң эрге-ажыктарынын, ниятти дөргөдөиниң чорудулаанына оон салдары улам-на уагу хемчөө-биле өзүп турар. Социалист лагер — тайбынын, улустарын хосталтаанын болгаш хамараштып чорудуун чөңгөйлөгөн.

Европаның болгаш Азиянын улут делегейинде хостуу улустарын маадырды күш-ажыкы-биле чаа делегейин уагу чагай туудуу — чаа ниятледил, бугу кичи төрөдө-гетинин келир үзөиниң эге хевирин тургузуп турар. Социализм делегей ордуку аякыган. Ол оруктан ам хей-хэй улустар чоруп орап, ол оор-биле орай-даа бол, эрте-даа бол, бугу улустар чорутуу.

А. ЛУНОВЕЦ.

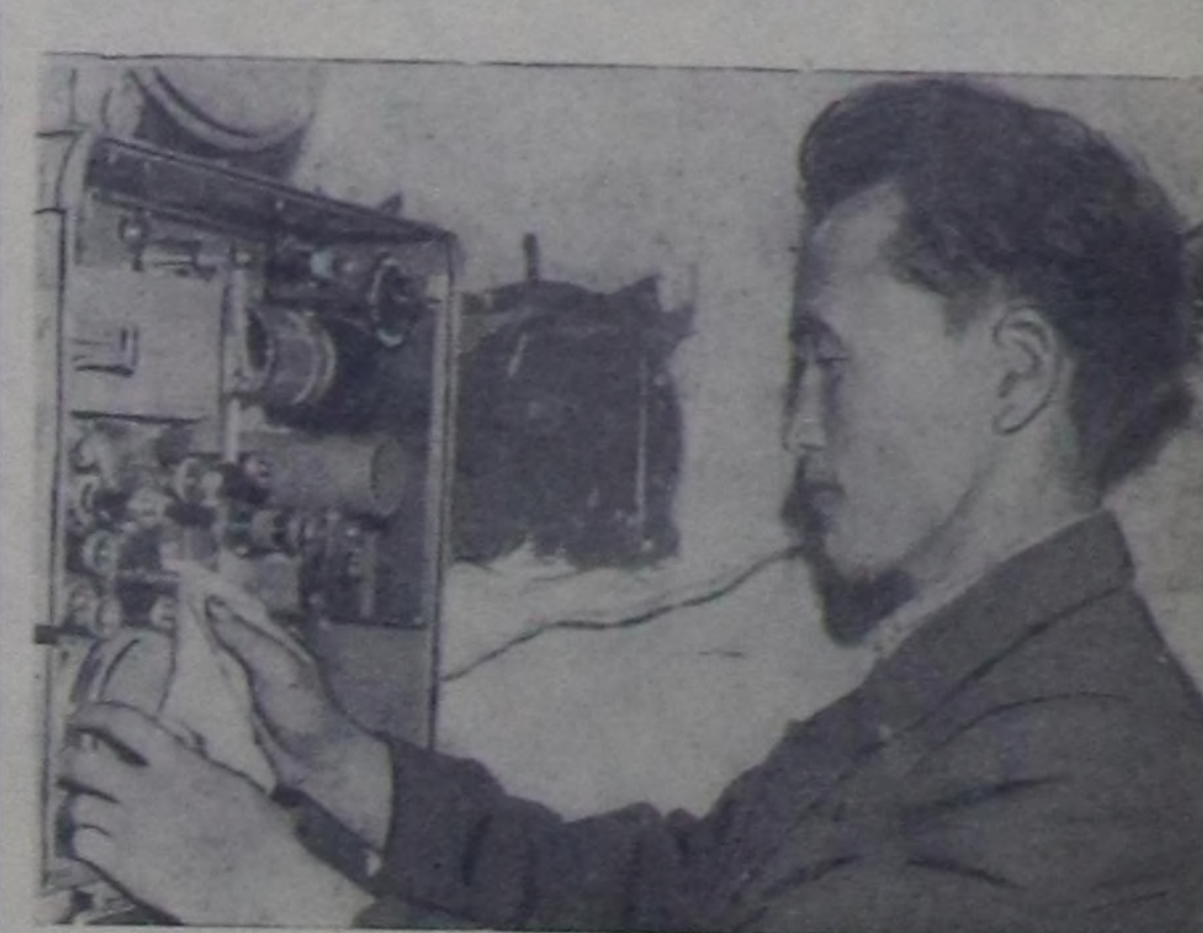
МУРНАКЧЫЛАРНЫҢ БИРЭЗЗИ

Даштында көргө мынды-ла онзаланып чүе чок, брүдүн, чол-даскымаар боттуг оол-биле клуб-тун кино үндүр черинге ужура-жы бердиз. Районуң хундүлүк самбыразыдан чуртуу көргөнн, мурнакчы киномеханик Ооржак Даваа ол болду. Кандан ээлеп киномеханик эгелөнгөн, брүдүнүң ажилынын дугайын чугаалап көрүп оон дилелдиз.

— Күзөн соруу боттанар деп чонун чугаазы черле шын. Школага өөрөңгип чоран чыдарында киномеханик болуруу чыкка-ла күзеп чоран мең. 1955 чылда Кызыл-Мажалык ортумак школынын 7 класын докшак, ол-ла чылын район төөңгө киномеханик Л. Подольскаяга дузалакчылап аякыдап кирдим. Квиноу канчалдыр үндүренин, аппаратураларын чуртп Эулаар аргы-шевер тургузарынын, өртке уагу чурмунары сагышынын болгаш өске-даа өрүлдерин дугайын мөңгө ол береди турган. 1956 чылда Кызыл ховрайга киномеханиктериниң алды ай хуусаалыг курузун доостуу — деп, ол чугаалады.

Алды ай хуусаалыг курту докшак көргө, адак көжүп чорупуру киноу хундүлүк берген. Хөндөлөнгөн, Астын малчанын-га, Эним-Сорутун, Чырыкы-ның мях участогунга, «Тыва дөдүг» комбинаттың туагу эргелениң ажилчыннарыга болгаш районуң өске-даа мрак-чоокта чурттакчылыг черлеринге чеже катан кино көргүскөн дээр!

Чүткүдүг ажилчакмы ай санында кино көргүскөн талзы-биле планын ажыр күссөдү турар.

көрүкчүлөр-биле доктаамал харылаалык. Ол брүдүнүң ажилынын дугайында мычаар чугаалаан:

— Бо колхозка аякыдап киргенде кинога чүгө шолочкылар болгаш башкыларда өске уагу кончур ховар келир турган. Чонга кинонуң ужу-укаанын тайылбырларын талзы-биле чүгү кыла эки дөргөниң дугайында клуб эргелескенин Эртине Ооржак болгаш клуб төөүлениң ажилчыннары-биле чугаалашкан, бажыларга барып билет. Саларын организаастан бис. Ол чорук бистин ажилчактык экижирин-

ге дөгү болган. Ол ишкаш киноларын чарлалдарын тыва дылга оочуларын черле дыка аякыдап. Бичанган кино брүдүрүгүн аякы тыва дылга оочуларын чарлалды аспышан, кол ройлаа ойнап турар артистерин аттары база ашла бажы турар бис. Чаа киноларын алырга киноручлуктарынын күзөл сорууу барымдаларын чугула. Чизэе, «Матростун ирчи», «Ис чокиткен кижик» деп уран-чечен кинону көргүчүлөрүн күзөлдү Эулаар Чалааландын ижкелдирдик.

Ооржак Даваа кино эгелөрүнүн мурунда ук кинону утказын кыкызы-биле көргүчүлөргө тайылбырлап берип турар. О. Даваа совхозтун ажилчыннарына негелдэ 8 улаа киноларын доктаамал үндүрүп турар. Оон ажил-иши чоруну райкүс-комуну култура кылды улау-биле үнелен, оон каш улаа өртөктүк чүдүлөр-биле шаңгалалаан. Август айнык кино көргүскөн планын Ооржак ийи катан ажыр күссөдүкчиги. Ол СЭКП райкомуну болгаш райкүс-комуну хундүлүк самбыразына кирген.

Чурукта: О. Даваа «350 СК-1» деп аппаратты хынал көрүп турар.

Созу И. КЕЛИК-СЕНГИНИН. Фотоу А. СМАГИНИН.

„Шынның“ материалдарынын изи-биле

Уагу-Хем мях улутур ажилчак чериниң Кызыл ховрайнын Шевченко куудучууда № 65, 67 чуртталга бажынарын 1952 чылда тулап, аякылаа киригенде бөр септелге чорутуула-биле сөөлүг үе чурттар аргажак апар чыдарынын дугайында брүдү авторларын шүтүкчүдөйг корреспондентизам № 209 «Шына» парламентинган.

Ажык чоннар депутаттарынын Кызыл ховрай Социалист күтүс-комуну даргазынын ораалчын эш И. Ильянин редакцияга ийитилгени-биле алырга, үе корреспондентизам изи-биле хынал чорударга шүтүкчүлүк шын болган, бажынарын септелген, печаларын болгаш чүдүлү төгөр черлерин кылды дугайында айтышкынын Уагу-Хем мях улутур ажил-агы черинин дирекциямыга берген.

Таварылга эвес-тир

Монгуш Хойлак-биле бистин беседас ур-даа болбаан. Тес-Хем районуң спорт өвилелин чөүлөлдөй дөргө, ол анык оол, районуң спорт ажилынын дугайында чугаалаар чүе барык-ла тыппаан. Чамдык айтырыларга шуут харылапай бар, азы «ажык-биле чугаалаарга мундү ажил кылбаан бис», чок болза: «чуну чугаалаарын билбес мен» деп чугааларын дынап бис.

— Районда спорт ажилынын байдалы бо чылын ВЛКСМ райкомуну брүзүгө болгаш райкүс-комунга дынап чугаалааш бе?

Монгуш чүгө бажы чыйгаан.

Чөүлө чыган Тес-Хем районуң күш-культура болгаш спорт ажилы канчалар тургустунган деп чүвени оон чугаалайы барган ужуру чү?

— Бо аякыдан үнүп чоруктур мен — деп, Хойлак байыражып турган, чугаалады.

— Чүте? — Берге-дир. Меңе кым-даа дузалашпас-тир, а бодум аякыды кайын эгелерин билбес-тир мен.

Районуң спорт өвилелин чөүлөлдөй дөргө чыгалыңы мытывай ба-за чедип чугаалайы барган чүдүлдер ам билдингир эгелен. А ужурунда спорт ажилынын дугайында чугаалап болуу дег чүдүлөр хэй турган.

Районда күш-культура болгаш спорт ажилы чүгө спорт маргалдалар эртерери-биле кызгарлаттып турар, а ол маргалдалар канлы-даа белетке, план чокта эртин турар. Маргалдаларын тилкелериниң спортту көргүзүлгери дык чавыс: чамдык хевирлерге тилкелерин ушму разардык нормады күссөктен болза, экизи-ле ол.

КНО-НУҢ КОЛ АССАМБЛЕЯЗЫНЫҢ XVI СЕССИЯЗЫНЫҢ АЖЫТТЫНГАНЫ

НЬЮ-ЙОРК. сентябрь 19. (СЭТА). Бүгүн ол черий-биле 15 шаг 22 минута турда КНО-нун Кол Ассамблеясынын XVI сессиязы ында ажиттынганы.

Сессиянын ажылынга КНО-нун кезигунери — 99 чурттарын төлөөри киржиш турар. Ол төлөөлөрүн чартык кезинден кейин даш-

тыкы керектер министрлери баштаан. Хуралдын стоддарында СССР-нин Даштыкы керектер министри А. А. Громыкога баштаган, Совет Эвилелинин төлөөлери, Украинанын Даштыкы керектер министри Л. Ф. Паламарчукка баштаган Украиниянын төлөөлери, Белоруссиянын Даштыкы керектер министри Б. В. Киселевкка баштаган Бе-

лорус ССР-нин төлөөлери. Чагчыл ёзуугар минутала ыт чок турганын оонда Кол Ассамблеянын эркен XV сессиязынын даргазы Болонд. Дав Хаммаршельдиге тураскаал кылдыр допчу чүве чугаалаан. Оонбиле КНО-нун Кол Ассамблеясынын хуралы хагдытган. Ассамблея бодунун ажылын сентябрь 20-де катан өгөлөөн.

Чурукчуларнын сески область делгелгези

СЭКП-нин XII съездиндегге куш-ажылчы чедимшикериндегг жура-жур дөш бистин чуртувустун ажыл-чы чоннары боттарынын бугуруп турар ажылдарыга каш дакпыр ку-жеништерин биле ажилдап, алган дүлөөлөггөрүн куустаттып турар чоргаарал-биле рапорттап турарлар.

Бо чагай керекке Тыванын чурукчулары боттарынын удуун кириш турарлар. Областын чурукчуларынын чогадыкчы ажылынын ту-нелин киргүзөр сески делгелгези сентябрь 21-де Кызылдын Гастелло атыг пармынын делгелгезинде ажиттынганы.

Областын чурукчуларынын сески делгелгези мурунда ылмазла болуп турган делгелгелерден алган ылмазды болуп турар. Делгелгезе профессионалдыг чурукчуларнын ажылдарында ангда чонуну бот-тывынгыр уран-шеверлеринин боттары чуруп өренип турар чурукчуларнын ажылдары база бар. Областын чурукчуларынын отрядында тус-кай өренип туручу кадрларын немешкелин туннелинде жипиштин, графиканын, скульптуранын болгаш өске-даа теверлеринин ажылдары делгелгезе элек кирген.

Моон мурундагы делгелгелерге аиторат болгаш бодуустун чурумдары хей болуп турган. Мычарла бо делгелгезе төгүлүг болушкуну-нарын, чонун бөгүлүг аммыралын, оларнын ажил-керектери киргүсөөн, утка-шынардыг чуруктар хей. Делгелгезе кирген чамдык аммырал-биле таныжып көрөлө.

Совет Эвилелинин чурукчулар эвилелини кижигуну В. Ф. Деминин алган каш аммыралды бар. «Кызыл хоорай» деп чурукта бөгүлүг ажил-шидеринин ову-хевирин киргүсөөн. Демин сөлгү чыдарда «Индустриалдыг Тыва» деп темалыг аммыралын кылдып турар. Оон «Хову-Ассамблея» деп ажил бо делгелгезе кирген. Чурукту Г. С. Сузальцев Тывага ургүлүг туртпаш келген коочун чурукчуларын бир-рөөн. Улуг-Хемин өгөлөп боткан дамырак кара суугарынын каш чарамын магадап турар ачы арасткы овурун киргүсөөн «Ачык» деп ажил ол делгелгезе кирген.

Орус тыва чонун наймыралын, оларнын аас-кежигит чурталгалын дугайын киргүсөөн жанралыг чурукту «Онуустер» деп алаан. Оон автору Татьяна Евгеньевна Левертоскаа чедимчелиг чурукту тургус-каан ол.

Чурукчу Даржай Май-оолдун «Таныжылга», «Чалым ызын» деп аммыралы болдоочу аныктарын бөгүлүг ажил-шин киргүсүп турар. Адаанда черин сиргилдеп демин оран анык мөгөнгө болгаш анаа аил туткан салыкчынын киргүсөөн чурукту «Хуреш» деп алаан. Ол болза Свердловскийин чургалта үндилешинин доокутуу, ам Москва-нын Сурико аттыг институтунун студентизи Иван Салчактын ажылы-дыр.

С. ЛАНЗЫ, делгелге комитетинин даргазынын ораалчызы

Солун кинофестивальдар

Областын кинотеатрларында, культу-бажынарында солун кинофестивальдер киргүзүлгөрү калбаган. Оон иштинде: «Партия бистин баш-карычымыз», «Съездин съезиде чедир», «СЭКП — коммунизминин тургүзүчүлүгү совет улустун баш-тыкчызы, башкарыкчызы болгаш организоватчызы» база өске-даа тема-ларга кино-чуруктар бар.

Мурнуку чуул — «Тараа дөш делгелгезинин шитирлиг хунери». Совет-куба шиди кылган дымнадыг. Областа тараа ажал алышкынын дугайында кезек материалдар.

Солунун ийги аринда «Амьыл-га төдүтүнгөн наймырал» деп ишти аттыг материалдары парлаан. Ушкү аринда «Будуулгеринин кышка белеткелин кынал тур бис» деп ат-биле Улуг-Хемин ыт

ажыл-агыл чериндегг корреспондентизи парлалтыган. П. Тихонов, «Колхозчуларга күрүне чалыш», Дымдыг, чогаалдыг болгаш төгү-лүг тыва өртем-шинчилел институтун «Эртем делгелгелеринин» IX уунушкунунун дугайында реценцияны база солунда парлаан.

Дерткү аринда чурт иштинин, область белеткелин болгаш даштыкы медөөлөр парлалтыган.

Редактор Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

КИНОТЕАТРАЛГА

БОГУН
«ВЛЕСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): «Баштайгы шенелдер» (2-ги кезе) 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда; (биче залга) «Баштайгы шенелдер» (1-ги кезе) 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Насреддин Ходжентиге» 11.15, 1.15 шактарда; «Иван Рыбаков» 5.15, 7.15 шактарда; «Шалзон салгын» (өпнүг, делгем экраны) 3.15, 9.15 шактарда.
«ЕНИСЕЙ»: «Ноган унуштерин хайгылчызы» 2.30 шакта; «Шалзон салгын» 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.
«ВОСТОК»: «Он ийи кыстар биле бир эр» 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

Германиянын ийи кезектеринге сонгулдалар чүнү көргүскенил

БЕРЛИН. (СЭТА). Сентябрь 19-та ГДР-нин солуннары ГДР-нин эрге-чагырганын чер-чер органнарынга болгаш барын-герман бюджетатка болган сонгулдаларын түнөөлөрүн калба-биле тайылбырлап турар.

«Нейес Дейчланд» солунуң бижип турары болза, ГДР-нин чер-черинин улусчу төлөөлөггө черлеринге болгаш бюджетатка болган сонгулдаларын түнөөлөрүн август 13-түн, ылызылаарга, кызыгаарларын камгалаар талазы-биле кемчелерин ГДР-нин казандан алган сонда Германияда политиктиг байдалдын дыкка өскерилгенин көргүсөөн.

Ажылчынынын болгаш тарачын-нарын социалистг күрүнесинин бижынын болгаш өзүп турар кужун ол хун бугурадын биле көргүсөөн. Адензурж чазактын 12 чылдарын дургузуда чорудуп келгени «күш дөгөр» политиканың бүрүн буурап дүшкени тодаргай апарган. Ажылчы-тарачын күрүсөгө удуур контрреволюстг өчүк-чөгөөлөрүн организатарынга болгаш герман тайбын керөөн чаранынга шалтык чедиреринге «фронт хоорай» Барыин Берлинин ажылдар дээр ораалдыкшынын Бранденбург каал-галарына бүрүн буураашкыга та-варышкан.

Балбак улус массаларын белиг политиктиг ийдепкей чорунун байдалыга эркен бистин сонгул-даларымыс болза, тайбынын немед планмы, а ол мышкаш 1961 чылда тайбын керөөн чаранынын идея-нын ГДР-нин чонунуң деткин турарын илергелөөшкени болгаш деп «Нейес Дейчланд» солун бижөөн.

Буджетатка болган сонгулдаларын түнөөлөрүн тодаргайлашкан. «Нейес Дейчланд» солунуң бижип турары болза, ГФР-те сонгулда ле-мисин шовинизмин, аданамжалтын билгаш антикоммунизминин до-зунуңун ада-биле эрген. Буджет-атка төлөөлөггөн партизандарын чангызы-даа моон сонгаар аммы-ралер калды болуруп дээрин ГФР-нин чонунга чугаалап шыдаас.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Оларнын чангызы-даа Адензуржтин чазактын чорудуп турары милитаристин политиканын отбалазынын дугайын медегелгезин дээрин ол солун айттып турар.

Пхеньянга болган массалыг митинг болгаш чыскаал

ПХЕНЬЯН. (СЭТА). Көрейиниң Күш-ажылчы партизанын доогура-ган IV съездинин шитирлерин боттарынын деткин турарын илерди-рип болгаш съездинин ажылынга киржиш ачы-думма коммунистг болгаш ажылчы партизандарын төлөөлөринге байыр чедир дөш, Ким Ир Сен аттыг төп шөгө сентябрь 19-та он-он муң пхеньянчы-лар чыгып келгөөн.

Көрейиниң Күш-ажылчы парти-занын чаз солугулан ТК-зынын Ким Ир Сенге баштаган Политбю-ро кижигунери, олар-биле кады — СЭКП-нин төлөөлөрүн баштыкы, СЭКП ТК-нын Президиум кижигуну, СЭКП ТК-нын секретары Ф. Р. Козлов болгаш өске-даа ачы-думма пар-тизандарын төлөөлөрүн баштыкыны илдерге көстүп келгере чыгылган димиттиг алыш чыскаашкына-ры биле болгаш «Ура!» дөш кый-гылар-биле уткааннар.

КП ТК-нын Политбюро кижигу-ну, Министрлер кабинетинин дарга-зынын ораалчызы, Пхеньян хоорай-нын улус комитетинин даргазы Тен Ир Лен митингини ажиттаан.

КП ТК-нын даргазынын ораал-чызы Цой Ен Сен сөс ап чүве чугаалаан. Көрейиниң Күш-ажылчы

партиязынын IV съездин болза бистин чуртувуса марксизм-ленинизмнин тинделгенин чайы-налча-биле көргүсөөн деп, Цой Ен Ген демгелгезе. Бистин чуртувуса чүс-чүс чылдарда хожундайг чор-аан байдалдан тулуңга чедир адмырлыг үгөн, тускайлаа экономи-ка үнделинниг социалистг күрүсө болу берген. Берге болгаш нарын демиселдин түнөөлөггө чедип ал-дынган партизанын хурөөлөрүн чангыс өзүн, партизанын болгаш чонуну бузуубас сыйр каттышкы-нын партизанын съездин көргүсөөн деп, ол чугаалаан.

Оон сонда Ф. Р. Козлов сөс ап чүве чугаалаан. Оон чугаазын димиттиг, ургүлүкүлөггө алыш чыскаашкынары үзө кирип турган. Ф. Р. Козлов Совет Эвилелиниң Коммунистг партизанынын Төп Комитетинин, СССР-нин Дөш Советинин Президиумунун, СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин, Н. С. Хрущевтин болгаш бүгү совет улус-тун даасканы-биле көрей ажылчы чоннарга ачы-думманын илгг бай-ырын чедирген.

Митингте болгаш чыскаалга Пхеньяндын 300 муң чурттакчы-лары киржишкөөн.

Өнчүк-чөггөчилерге шыңгы сагындырыг

Сентябрь 14-те Герман Демократ-тыг Республикасынын девиссөөринин кыргыча барын-герман шериг-аарга күштеринин ийи хымыкчы са-молеттарынын өчүк-чөггөчилгү жу-душкуну-биле холбаштыр АКШ-тын, Англиянын, Франциянын болгаш ГФР-нин чазактары Совет чазактын чорукта ноталарын пар-лаан. Келер үзө мындыг чөггөлгү тавадыгаларда ГФР-нин агаар де-лгемчеге шүргүп кирер болгаш айты-кан черинге хонар дугайында ду-жаалды күчөткөөн шеригтин дайы-чы самолеттары-үрөкчилерин ра-кеталарын кириштиришкан, бүгү чөггөчтө амжыл тургаш узуткан чок кылдыр апаар дээрин Совет чазак баш бурунгаар сагындырып тур-ар.

Барын талакы үш күрүсөлөггө болгаш ГФР-те Совет чазактын чо-руткан ноталарын даштыкы парла-лаа калба-биле тайылбырлап турар.

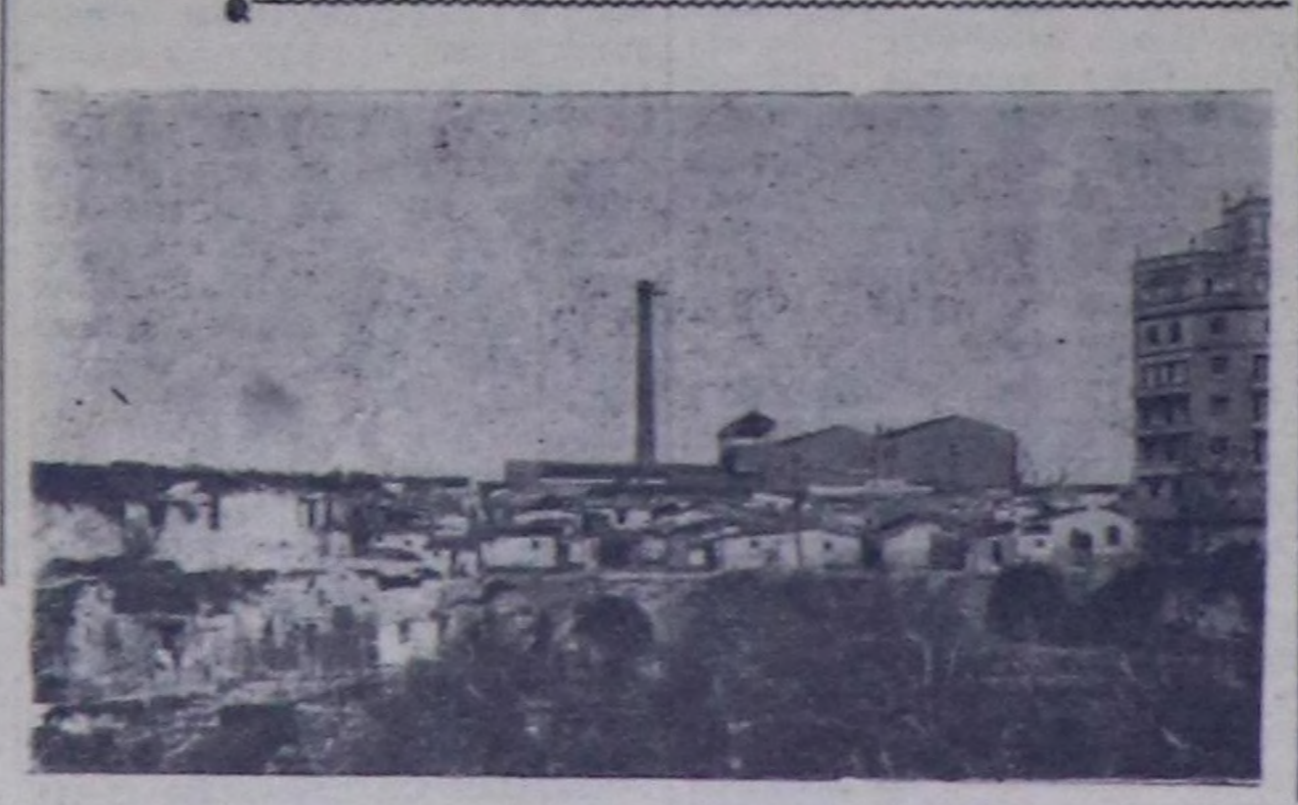
Ол ноталарын агаар дөрбөчөлө-чилерге болгаш оларны чорукта кы-лырлыг шыңгы сагындырып кы-лыр ук парлалга үнелеп көрүп тур-ар.

ГДР-нин «Нейес Дейчланд» солуну «Бонн өчүк-чөггөчилерге тода кичөөлөдирг» деп өге-биле ГФР-нин чазакта Совет чазактын чорукта ноталарын бүрүн бижмелдин пар-лаан. Бонн дайындыратарын үгө-диглерин делгезе байдалды улам чидигдерлер болгаш делгезин шитирлөөр өйү келген айтырыг-ларын талазы-биле сонугурадыг күрүсөлөрүн аразында кайы-хай-зын билчир чорукту чедип алмы-рын калды-даа болунар арганын узуткаар сорулга-биле баш узур бе-леткөөн өчүк-чөггөч кылдыр нота-нын айттып тураа чүдүн солун демгелгез турар.

Барын талакы үш күрүсөлөггө совет нотанын тодаргай допчулааны «Нейес Дейчланд» солунуң онза-ла делгелгез турары болза, улус-тарын дувүрөөн чок болгаш айтык чок турар чорун хандыра-ры-биле герман тайбын керөөн чараны болгаш анаа үндөлөөш Барын Берлинде байдалды чогу-мчудуры кайы харе өржөкчү чугула аларган дээрин барын-герман милитаристерин болгаш өжөөрлөткөн күштөггөн өчүк-чөггөчлөггө үгөдигилерге база катан тодазы-биле көргүсүп турар-дыр.

Ассамблеятегг Пресс агентиледин Вашингтондан дымнагынын ёзуугар алырга, Совет чазактын нотанын АКШ-тын албан кижилери өренип көргүсөгө чедип ону тайылбырла-рында күрүсө департаментизинин төлөөлөггө Рип ойталаан.

(СЭТА).

Испания. Бильбао хоорай-нын кыдында адмыларын хонар казанактары. Фото Центральбильди.

Уран-чурулаа фотографизинин Москва делегей делгелгези. Карр Рональдын (Кавказ). «ПФ-Ф-У...»

КНО-ГА КУР-НУҢ ДУРУМ ЁЗУГААР ЭРГЕЛЕРИН КАТАП ТУРГУЗАР

ССРЭ-ниң Даштыкы керектер министри А. А. Громыконуң чагаазы

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеясынын он алдыгы сессиязында совет төлөөлөрүн баштыкы, Даштыкы керектер министри А. А. Громыков чазактын даасканы ёзуугар, «КНО-га Ыдат Улус Республикасынын дурум ёзуугар эрге-лерин катан тургузар дугайында» айтырыгы Кол Ассамблеянын XVI сессиязынын хун айтырыгына кири-рерин дилөөн КНО-нун сөк-ретарында чоруткан. Чагаага даразында тайылбыр бижити кал-сырган:

ТАЙЫЛБЫР БИЖИК
Делгелгезин эң улуг күрүсөлөрүн бирөөн — Ыдат Улус Республикасынын Каттышкан Нацпарл Организациязынын ажил-чорудула-зына киржишкен бары-ла он ийи чылдарын дургузуда өжөөр болгаш дурум чок черге чалдык келген. Ол чорук организацианын бүгү ажил-чорудулазына өттинер арга чок вогаралды таварыштырып, чөпсөөлөшкенин бүгү-ниги болгаш буруну-биле дүжүренин, ко-лонналыг системанын тулуңга чедир узуткап чок кылырын, волю-ка хөгүдөлүг чурттарынын өво-мониттиг көгүдөлөшкөн дугайында болгаш шитирлөөрүнө бүгү-ле күрүсөлөрүн колдөктивиг күжө-нишкенин иреттенип турар өске-даа айтырылар шышан, — улус-тар аразынын шав ындыг чугула айтырыгларын КНО-га чугаалаан көвөрүн шыңгымы-биле бергелдеп турар.

Ол чорук болза КНО-нун кижигунери чамдык күрүсөлөрүн чазактарынын, дамкытын мурунда АБШ-тың чазактын КНО-нун Уставын чүдөрүн керекке албайн, уагт ылдат улустун тура-соруу-биле тургусканын күрүсө тургузун чүтле АБШ-тың чазаз хуаён көр-бөй турарын уламында Кат-тышкан Нацпарл Организацианын чазактын БУР-нун төлөөлө-чилеринин киржин болдурубас дөш, бүгү-ле аргаларын амылгап турарын журуудан болуп турар.

Ыдат болза Каттышкан Нацпар Организацианын тургузукту-зу болгаш Аймыл чок чоруктун Чувелинин дотамал кижигуну күрүсө болуп, улустар аразынын тайбын болгаш аймыл чок чорук камгалары дөш чок харысалга

анаа онажып турар дээрин билдир-гир болгай. Ытала-даа Ыдат Улус Республикасынын Каттышкан Нацпарл Организацианын бодунун эрге ёзуугар турар черин бо үгө чедир-ле ажыгаарынын болдунар арганы чок болуп, ол черин ылдат улустун ша-гда-ла ырадыр шыдапканын чазак-жайшыча бөгүлүг төлөөлөггө дү-рүм чок черге өзөп турары КНО-нун Уставын илергей-ле хажыткан чорук-тур.

Ыдат Улус Республикасы бодунун догунуңа келген 12 чылдарын дургузуда политика, экономика болгаш социал талазы-биле улуг чедимшикерин чедип алганын база-ла делгелгезе чогуур. Ыдат Улус Республикасынын чазактын чорудуп турары тайбын амышкыдыг даш-тыкы политиканы, улустар аразы-нын харызааларында Ыдаттын чыл бүрүсө өзүп турары Ан-лянын, Африканын, Латин Америка-нын болгаш өске-даа дилтерин чурттары төлөөлөггө, КНО-нун кижигунери болуп турар күрүсөлөрүн хуаён көрүп турар.

КНО-га Ыдат Улус Республикасынын дурум ёзуугар эрге-лерин катан тургузар дугайында болгаш Кат-тышкан Нацпарл Организацианын чазактын БУР-нун төлөөлө-чилеринин киржин болдурубас дөш, бүгү-ле аргаларын амылгап турарын журуудан болуп турар.

Ыдат болза Каттышкан Нацпар Организацианын тургузукту-зу болгаш Аймыл чок чоруктун Чувелинин дотамал кижигуну күрүсө болуп, улустар аразынын тайбын болгаш аймыл чок чорук камгалары дөш чок харысалга

КНО-нун Аймыл чок чорунун Чувелинин медегелги

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Аймыл чок чорукту кижигунери КНО-нун штаб-квартиразында сентябрь 18-те болган айбан хузунда эвес уаура-жыкшыгынын сонда Аймыл чок чоруктун Чувелинин Даргазы Барнс Чувелиниң өмүрөөнүн да-раазында медегелди парлап үндүр-гөн:

«Чингине секретарь Хаммаршель-диниң өгөнчигин дугайында дым-нагытта Чувелиниң кижигунери хомулап тур.

Дээрги Хаммаршельдиниң өлгөнү — Каттышкан Нацпарл Организа-циязынга болгаш делгелгезин тай-бынга ынакшылдыг бүгү-ле күрүсө-леринге улуг чидирг. Чингине се-кретарь Хаммаршель болза сөлгү чылдарда бүгү делгезге тайбынын быжылгаарыга шылгарангай аммы-лачкыларын бирөөн болуп тур-ган.

Оон дипломатчы уран-аргазы Каттышкан Нацпарл Организа-циянын хей-хөй кризистерин ажиб эртеринге дузалаан болгаш ук ор-

ганизацияны чугулазынын талазы-биле делгезге тайбын иштелиж-кени тургузурга өзүп турар органи-зация болдунар. Шынап-ла Дар Хаммаршель бүгү делгезге милли-он-миллион кижилерин угаан-бо-далыга Каттышкан Нацпарл Органи-зациянын идеянын бола-раашканы болуп турган.

Чувелиниң кижигунери эң-не ханы жакшылаан Швецияга болгаш чингине секретарынын өг-бү-лөггө, а ол мышкаш оон-биле калы өлгөн дээрги Вишшоффун болгаш делгезин өске-даа бердинген дүжү-меттеринин өг-бүлөөлөрүн илергей-леп тур.

Совет Эвилели болза дээрги Хаммаршельдин КНО-нун албан-ду-жаалдыг кижин кылдыр хуаён көрбөй турганы билдирг, мычан-га оон политиктиг ажил-чоруду-лазынын дымнагыга кирген үнө-лөшкенинге каттышпайн турар дээрин СССР-ниң төлөөлөггөни жа-жымдал илердеринге каттышпаш-шкан, медегелгезин.

Чувелиниң кижигунери эң-не ханы жакшылаан Швецияга болгаш чингине секретарынын өг-бү-лөггө, а ол мышкаш оон-биле калы өлгөн дээрги Вишшоффун болгаш делгезин өске-даа бердинген дүжү-меттеринин өг-бүлөөлөрүн илергей-леп тур.

Чувелиниң кижигунери эң-не ханы жакшылаан Швецияга болгаш чингине секретарынын өг-бү-лөггө, а ол мышкаш оон-биле калы өлгөн дээрги Вишшоффун болгаш делгезин өске-даа бердинген дүжү-меттеринин өг-бүлөөлөрүн илергей-леп тур.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетиникин кудумчуу, бажын № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнун 24-63, редакторун ораалчызынын 35-24, пропаганда кидизинин 23-54, харысалгалыг секретарынын болгаш харысалгалыг дежурныйнын 23-35, кезде ажил-агыл кидизинин 25-38, партиж аммырал болгаш культура аммырал кидизтеринин 37-13, иштиги информация кидизтеринин 21-27, уагтшур болгаш транспорт кидизинин 22-64, бухгалтериянын 31-75, корректорларын 21-47. Солун келбейн барганда

Чыгы № 1905. Культура эргелелиниң типографиязы.

ТС-01088.